

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO   NGÂN HÀNG NHÀ NƯỚC VIỆT NAM

HỌC VIỆN NGÂN HÀNG

NGUYỄN BÍCH NGÂN

**QUẢN LÝ RỦI RO DANH MỤC CHO VAY
TẠI CÁC NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI VIỆT NAM**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

HÀ NỘI, 2020

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO   NGÂN HÀNG NHÀ NƯỚC VIỆT NAM

HỌC VIỆN NGÂN HÀNG

NGUYỄN BÍCH NGÂN

**QUẢN LÝ RỦI RO DANH MỤC CHO VAY
TẠI CÁC NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI VIỆT NAM**

Chuyên ngành : Tài chính - Ngân hàng

Mã số : 9340201

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

**Người hướng dẫn khoa học: 1. PGS.TS. Nguyễn Thùy Dương
2. TS. Nguyễn Tiến Đông**

HÀ NỘI, 2020

LỜI CAM ĐOAN

Luận án “Quản lý rủi ro danh mục cho vay tại các Ngân hàng thương mại Việt Nam” được thực hiện tại Học viện Ngân hàng là công trình nghiên cứu khoa học của riêng tôi dưới sự hướng dẫn của PGS.TS.Nguyễn Thuỳ Dương và TS.Nguyễn Tiến Đông. Các kết quả nghiên cứu có tính độc lập, không sao chép và chưa được công bố toàn bộ nội dung này ở bất kì đâu. Các số liệu, thông tin, nguồn trích dẫn trong luận án được chú thích với nguồn gốc rõ ràng, minh bạch. Tôi xin chịu hoàn toàn trách nhiệm về lời cam đoan trên.

Hà Nội, ngày tháng 11 năm 2020

Tác giả

Nguyễn Bích Ngân

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành luận án này, tác giả xin trân trọng cảm ơn PGS.TS. Nguyễn Thùy Dương và TS. Nguyễn Tiến Đông đã vô cùng tâm huyết và tận tình hướng dẫn tác giả. Tác giả xin trân trọng cảm ơn gia đình, các thầy cô đã tham gia góp ý và phản biện, các đồng nghiệp tại Học viện Ngân hàng, các anh chị cán bộ làm việc tại các NHTM đã tham gia trả lời khảo sát và đóng góp ý kiến để tác giả hoàn thành luận án của mình.

Tác giả

Nguyễn Bích Ngân

DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT

TT	Từ viết tắt	Nguyên nghĩa Tiếng Anh	Nguyên nghĩa Tiếng Việt
1	ABS	Asset -Backed Security	Chứng khoán đảm bảo bằng tài sản
2	AMC	Asset Management Company	Công ty quản lý tài sản
3	AIRB	Advanced Internal Rating - Based	Phương pháp dựa trên xếp hạng tín dụng nội bộ nâng cao
4	CAR	Capital Adequacy Ratio	Hệ số an toàn vốn
5	CDO	Collateral Debt Obligation	Nghĩa vụ nợ thế chấp
6	CDS	Credit Default Swap	Hợp đồng hoán đổi rủi ro tín dụng
7	EAD	Exposure At Default	Giá trị tổn thất thực sự nếu khách hàng vỡ nợ
8	EL	Expected Loss	Tổn thất trong dự tính
9	EWS	Early Warning System	Cảnh báo sớm rủi ro tín dụng
10	FIRB	Foundation Internal Rating – Based	Phương pháp dựa trên xếp hạng tín dụng nội bộ cơ bản
11	KRI	Key Risk Indicator	Phương pháp chỉ số rủi ro
12	LPM	Loan portfolio management	Quản lý danh mục cho vay
13	LGD	Loss Given Default	Tỷ lệ tổn thất trong trường hợp khách hàng vỡ nợ
14	MBS	Mortgage- Backed Security	Chứng khoán đảm bảo bằng tài sản thế chấp
15	NHTM		Ngân hàng thương mại
16	Ngân hàng TMCP		Ngân hàng thương mại cổ phần
17	NHNN		Ngân hàng Nhà nước
18	PAR	Portfolio at risk	Giá trị rủi ro của danh mục
19	PD	Probability of Default	Xác suất vỡ nợ
20	RAROC	Risk-adjusted Return on Capital	Lợi nhuận có điều chỉnh rủi ro trên một đồng vốn
21	ROAA	Return on average asset	Tỷ lệ thu nhập ròng trên

			tổng tài sản bình quân
22	SA	Standardized Approach	Phương pháp tiêu chuẩn
23	SPVs	Special Vehicles	Các trung gian tài chính đặc biệt
24	TCTD		Tổ chức tín dụng
25	UL	Unexpected Loss	Tổn thất ngoài dự tính
26	VAMC	Vietnam Asset Management Company	Công ty quản lý tài sản của các tổ chức tín dụng
27	VAR (VaR)	Value at Risk	Giá trị chịu rủi ro
28	C-VAR (C-VaR)	Credit-Value at Risk	Giá trị chịu rủi ro tín dụng

MỤC LỤC

PHẦN MỞ ĐẦU	1
CHƯƠNG 1: TỔNG QUAN CÁC NGHIÊN CỨU VỀ QUẢN LÝ RỦI RO DANH MỤC CHO VAY TẠI NHTM	12
1.1. Về cơ cấu tổ chức quản lý rủi ro danh mục cho vay	12
1.1.1. Nghiên cứu về mô hình tổ chức quản lý rủi ro danh mục cho vay	12
1.1.2. Nghiên cứu về nguyên tắc báo cáo thông tin giữa các bộ phận trong cơ cấu tổ chức quản lý rủi ro danh mục cho vay	15
1.2. Về nhận diện rủi ro danh mục cho vay.....	16
1.2.1. Nghiên cứu về cảnh báo sớm rủi ro tín dụng	16
1.2.2. Nghiên cứu về các phương pháp đánh giá chất lượng danh mục cho vay trong quá khứ.....	18
1.3. Về đo lường rủi ro danh mục cho vay	19
1.4. Về các công cụ quản lý rủi ro danh mục cho vay.....	22
1.4.1. Nghiên cứu về nhóm các công cụ hiện đại.....	22
1.4.2. Nghiên cứu về nhóm các công cụ truyền thống	24
1.5. Khoảng trống nghiên cứu	29
Kết luận chương 1	31
CHƯƠNG 2: CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ QUẢN LÝ RỦI RO DANH MỤC CHO VAY TẠI NHTM.....	32
2.1. Cơ sở lý luận về quản lý rủi ro tín dụng tại NHTM	32
2.1.1. Khái niệm về quản lý rủi ro tín dụng tại NHTM.....	32
2.1.2. Các nguyên tắc quản lý rủi ro tín dụng tại NHTM.....	35
2.1.3. Nội dung quản lý rủi ro tín dụng tại NHTM	38
2.2. Cơ sở lý luận về quản lý rủi ro danh mục cho vay tại NHTM	45
2.2.1. Khái niệm về quản lý rủi ro danh mục cho vay tại NHTM.....	45
2.2.2. Nội dung quản lý rủi ro danh mục cho vay tại NHTM	47
2.2.3. Các nhân tố ảnh hưởng tới quản lý rủi ro danh mục cho vay tại NHTM.....	79
2.3. Kinh nghiệm quốc tế về quản lý rủi ro danh mục cho vay tại NHTM.....	85
2.3.1. Kinh nghiệm của các NHTM Nhật Bản	85
2.3.2. Kinh nghiệm của Ngân hàng phát triển KDB - Hàn Quốc.....	87
2.3.3. Kinh nghiệm của ngân hàng Bangkok Bank - Thái Lan	89

2.3.4. Kinh nghiệm của ngân hàng Citibank - Hoa Kỳ	90
2.3.5. Bài học kinh nghiệm cho các NHTM Việt Nam	94
CHƯƠNG 3: THỰC TRẠNG QUẢN LÝ RỦI RO DANH MỤC CHO VAY TẠI CÁC NHTM VIỆT NAM.....	98
3.1. Khái quát về các NHTM Việt Nam thuộc mẫu nghiên cứu	98
3.2. Thực trạng rủi ro danh mục cho vay tại các NHTM Việt Nam.....	101
3.2.1. Về tỷ lệ nợ xấu trên danh mục cho vay	101
3.2.2. Về mức độ tổn thất trên danh mục cho vay.....	102
3.2.3. Về mức độ tập trung tín dụng trên danh mục cho vay	105
3.3. Thực trạng quản lý rủi ro danh mục cho vay tại các NHTM Việt Nam.....	107
3.3.1. Về cơ cấu tổ chức quản lý rủi ro danh mục cho vay	107
3.3.2. Về nhận diện rủi ro danh mục cho vay.....	111
3.3.3. Về đo lường rủi ro danh mục cho vay	116
3.3.4. Về sử dụng các công cụ quản lý rủi ro danh mục cho vay.....	119
3.4. Đánh giá thực trạng quản lý rủi ro danh mục cho vay tại các NHTM Việt Nam	128
3.4.1. Các kết quả đạt được	129
3.4.2. Các hạn chế và nguyên nhân	132
CHƯƠNG 4: GIẢI PHÁP HOÀN THIỆN QUẢN LÝ RỦI RO DANH MỤC CHO VAY TẠI CÁC NHTM VIỆT NAM	139
4.1. Định hướng quản lý rủi ro tín dụng tại các NHTM Việt Nam	139
4.2. Giải pháp cho các NHTM Việt Nam nhằm hoàn thiện quản lý rủi ro danh mục cho vay.....	140
4.2.1. Về cơ cấu tổ chức quản lý rủi ro danh mục cho vay	140
4.2.2. Về nhận diện rủi ro danh mục cho vay.....	143
4.2.3. Về đo lường rủi ro danh mục cho vay	144
4.2.4. Về sử dụng các công cụ quản lý rủi ro danh mục cho vay.....	170
4.3. Kiến nghị với Ngân hàng Nhà nước Việt Nam	179
4.3.1. Nhóm kiến nghị cho NHNN với vai trò hỗ trợ, thúc đẩy việc áp dụng các mô hình đo lường rủi ro tín dụng hiện đại tại các NHTM trong hệ thống	179
4.3.2. Nhóm kiến nghị cho NHNN với tư cách là cơ quan quản lý, giám sát hoạt động mua bán nợ	181

4.3.3. Nhóm kiến nghị cho NHNN với tư cách là đơn vị quản lý thị trường giao dịch phái sinh tín dụng của các NHTM tại Việt Nam.....	184
PHẦN KẾT LUẬN	187
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO	190
PHỤ LỤC	i
Phụ lục 1: Các nguyên tắc quản lý rủi ro tín dụng theo Basel II.....	i
Phụ lục 2: Mô hình “Ba tuyến phòng vệ” trong quản lý rủi ro tín dụng tại NHTM	xii
Phụ lục 3: Phiếu khảo sát chuyên gia	xvi
Phụ lục 4: Thực hiện mô phỏng đo lường rủi ro danh mục cho vay theo phương pháp FIRB bằng phần mềm R.....	xxi
Phụ lục 5: Mô phỏng đo lường rủi ro danh mục cho vay theo phương pháp Credit Metrics	xxiii
Phụ lục 6: Thực hiện mô phỏng phân phối giá trị tổn thất của danh mục cho vay theo phương pháp Credit Metrics bằng phần mềm R.....	xxxi

DANH MỤC BẢNG BIỂU, ĐỒ THỊ

Bảng 1: Thống kê về khảo sát thực hiện tại luận án.....	6
Bảng 1.1: Tóm tắt các nghiên cứu về phương pháp đo lường rủi ro danh mục cho vay	21
Bảng 1.2: Tóm tắt các công cụ quản lý rủi ro danh mục cho vay được đưa ra tại các nghiên cứu	28
Bảng 2.1: Các mục tiêu cụ thể của quản lý danh mục cho vay	46
Bảng 2.2: Các phương pháp đánh giá chất lượng danh mục cho vay trong quá khứ.....	53
Bảng 2.3: Ví dụ về phân tích dịch chuyển.....	54
Bảng 2.4: Ví dụ về báo cáo thông tin cơ bản	55
Bảng 2.5: Ví dụ về phân tích Vintage	59
Bảng 2.6: Các phương pháp dự báo chất lượng danh mục cho vay trong tương lai	64
Bảng 2.7: Phân loại hợp đồng phái sinh tín dụng theo các tiêu chí	79
Bảng 3.1: Tỷ lệ CAR của các NHTM Việt Nam giai đoạn 2017-2019	100
Bảng 3.2: Tỷ lệ nợ xấu trên danh mục cho vay khách hàng của các NHTM Việt Nam giai đoạn 2017-2019	101
Bảng 3.3: Tỷ lệ mức trích lập dự phòng rủi ro tín dụng trên danh mục cho vay khách hàng tại các NHTM Việt Nam giai đoạn 2017-2019	102
Bảng 3.4: Tỷ lệ chi phí dự phòng rủi ro trên danh mục cho vay khách hàng tại các NHTM Việt Nam giai đoạn 2017-2019.....	103
Bảng 3.5: Cơ cấu danh mục cho vay của các NHTM	121
Bảng 4.1: Xác suất vỡ nợ theo các hạng tín dụng	148
Bảng 4.2: Mô tả các khoản vay trong danh mục	154
Bảng 4.3: Lãi suất chiết khấu với khoản vay cho các hạng tín dụng khác nhau theo các kỳ hạn khác nhau	156
Bảng 4.4: Thống kê khách hàng theo hạng tín dụng năm 2015	157
Bảng 4.5: Thống kê khách hàng theo hạng tín dụng năm 2016	157
Bảng 4.6: Xác suất chuyển hạng tín dụng của khách hàng ngành nông, lâm, ngư nghiệp giữa hai năm 2015 và 2016.....	158
Bảng 4.7: Xác suất chuyển hạng tín dụng của khách hàng ngành nông, lâm, ngư nghiệp	159
Bảng 4.8: Phân phối giá trị khoản vay A.....	160